

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdaja vsak teden v veliki polovici vrednosti v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Koroško 5 K, za druge avstrijske dežele 6 K. Pridatki: Mednarodni posrednik za leto 1908. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovora. — Delavski „Katoliški trgovalski društvo“ deluje v list brez posebnih pogojev. — Poslovni list vsakega 10 vrn. — Uredništvo: Korovška cesta št. 5. — Rokopis se ne vrne. — Upravištvu Korovška cesta št. 5, vprašajte narodna, imenite in rešite. — Za tiskanje se pošilja od odgovornega uredništva za enkrat 15 vrn., za dvakrat 25 vrn., za tretjič 35 vrn. Za vsakršne oglase primeren pogost. Iskoristi se sprejemajo do urade jutraj. — Koroški rokopis se pošilja preko.

Našim naročnikom

naznanjamo, da „Slovenski Gospodar“ prihodnje leto ne bo imel več „Naš Dom“ kot prilogo. „Naš Dom“ bo postal namreč samostalen list z lastnim uredništvom, bo imel večjo obliko kakor dozdaj in bo izhajal vsakih 14 dni. V povečani obliki bo „Naš Dom“ stal celo leto 2 kroni. Mesto „Našega Doma“ pa bo imel „Slov. Gospodar“ vsakih 14 dni za prilogo „Gospodarske novice“, ki bodo prinašale kratke, zanimive in podučne gospodarske članke, kar bo za čitatelje „Slov. Gospodarja“ gotovo velikega pomena. „Slov. Gospodar“ bo stal tudi zanaprej 4 krona na leto. Svoje cenjene naročnike prosimo, da nam ostanejo tudi zanaprej zvesti. Vsak naročnik naj skuša pridobiti našemu listu novih naročnikov in prijateljev. Predzadnji številki „Slov. Gosp.“ smo priložili tudi položnico, da nam cenj. naročniki morejo poslati naročnino za novo leto 1908. Prosimo pa praviljudno, da se naročniki poslužijo te položnice samo za pošiljanje naročnine za „Slov. Gospodarja“, kajti če se s to položnico kaj drugega plačajo, napravijo upravništvu velike težave.

Ob enem tudi prosimo, da bi cenjeni naročniki začeli naročnino takoj zdaj pred Božičem pošiljati, kajti ob novem letu se nam delo strašno kupiči.

Dalje imamo še eno prošnjo: Dosedajni naročniki naj napišejo na srednjem oddelku položnice zgoraj besedo „Star“, novi naročniki pa besedo „Nov“, da se dopošiljanje lista ne zakasne.

Upravištvu „Slov. Gosp.“

Nagodba z Ogrsko.

(Govor poslanca dr. Benkoviča v državnem zboru.)

Dr. Benkovič začne slovenski: Visoka zbornica! Moji ožji tovariši, zastopniki slovenskega kmečke zveze za Spodnje Štajersko so me poverili, da utemeljim naše stališče nasproti predloženim zakonom. To priliko porabim, da se poslužim slovenskega jezika in manifestiram s tem za pravico naše materinske, da nam je ona tolmač tudi v vseh naših zakonodajnih skupščinah. (Tako je!) Poslužim se slovensčine tudi radi tega, ker bom govoril večino ma o naših domačih zadevah in hočem zavrniti razne napade na našo stranko radi njenega stališča

Podlistek.

Za Njeno čast!

Zgodovinska povestica iz preteklosti Španije.
Spisal F. S. Šegula (l. 1890).

(Konec.)

Fantiči v belo-zolti obleki so gojenci farnega sirotišča, ki ima dolžnost, k vsakemu sprevedu z Najsvetejšim k bolnikom jih odposlati najmanj petdeset tako uniformiranih.

Mož za nošenje svetilnic se v tako pobožnem ljudstvu, kakor je v južni Španiji, najde pri takih priložnostih vedno v izobilju.

Bolnik pričakuje spreved doma kolikor mogoče praznično oblečen. V njegovi sobi postavljen je oltar, da bi duhovnik imel kam položiti telo Gospodovo. Cela okolica prihiti skupaj, s svetilnicami v rokah gre do ljudje sprevedu nasproti, ga spremljajo pred hišo bolnika ter spremljajo obrede obhajila in sv. olja z molitvami, popevanjem psalmov in litanij.

Sreča-li bogat človek v lastni ekvipaži tak spreved z Gospodom Bogom, izstopi nemudoma ter ponudi kočijo duhovniku, ki ima vsled starodavne navade strogo dolžnost, da sprejme ponudbo, gospodar kočije pa prime za svetilno, če mu je ravno pri rokah, ter jo nese v vrsti za ostalimi možmi do hiše bolnikove.

V španskih rodovinah, kjer se ohranjajo še stare lepe šege in navade, še dandanes prej stalno

v nagodbenem vprašanju. Soglasujoč s predgovorniki iz našega kluba izjavim, da se postavim načeloma proti nagodbi ali pravzaprav proti dualizmu.

Pogubnost dualizma v narodnem oziru.

Delo Beusta in Deaka iz l. 1867 smatramo za največjo nesrečo za avstrijske Slovence, ker smo bili s to nagodbo izročeni na milost in nemilost v roke političnim pustolovcem; samo z lastnimi močmi smo to hlapčevstvo deloma zlomili. Dualizem iz l. 1867. je kakor temen oblak zatemnil avstrijskim Slovanom solnce svobode, ki se jim je prikazovalo l. 1848. (Tako je!) Zato obsojamo ta nestvor naših sovražnikov, narejen po geslu: Divide et impera! (Razdvajaj in vladaj.) S to napravo je bil odtrgan velik del našemu narodnemu telesu in izročen molohu madjarstva. (Pritrjevanje.) Mi ne pozabimo, da prebiva na Ogrskem 100.000 Slovencev, žrtev dualizma, pri katerih narodna zavest še ni zamrla; to narodno zavest moramo netiti kot zadnjo iskro.

Dualizem je vrhu tega pretrgal zadnjo tanko nit, ki nas je vezala od dobe ilirizma in pozneje s Hrvati, in je iztrgal iz hrvatske krone enega najlepših biserov, nekaj slovensko Reko, in sicer na sramoten način. (Zivahni medklici.)

Dualizem je tukaj, mi ga obsojamo in odkrito povem, da bi se borili proti njemu z najostrejšim orožjem, če bi ga s tem pokopali za vedno in — to naglašam — če bi na njegovo mesto stopilo nekaj boljšega in ne kaj slabšega, namreč politična jugoslovanska celota v okviru habsburške monarhije. (Živio-klici.)

Ali mislite, da bomo odpravili dualizem, dokler se ne izpremeni mnenje na najvišjem mestu, dokler visi v Avstriji kot Damoklejev meč nad nami skoro vsakoletni vladar par. 14, in dokler zastopajo hrvaški narod v Pešti možje, ki so sestavili reško resolucijo in s tem priznali dualizem! Upamo, da bodo posamezni slučajji tega heroičnega boja v Pešti hrvaškemu narodu v opomin in svarilo. Dokler pa nimamo zagotovila za uresničenje našega skupnega ideala, združenja Jugoslovanov v okvirju monarhije, toliko časa smatramo dualizem za manjše, če tudi potrebno zlo. (Tako je.)

Kajti vedno je še boljši sedanjí položaj kot če postavimo ob Sotli kitajski zid, če se pridruži k politični ločitvi še gospodarska ločitev ali celo gospodarski boj, če okrepi Ogrsko v trenutku, ko stojita

ne rabijo nove kočije, dokler vsaj za nekoliko stopinj ni služila kakemu duhovniku, ki je nosil najsvetejšo svetost!

Bili smo tedaj priča zares ganljivega prizora! Naravno se je truma mojstra Bartolomeja pred dominikanskem samostanu popolnoma razškopila.

Eni so se začeli vendar sramovati svojega počenjanja, uvideli so, da, kjer je šel pred par trenotki mimo sam Bog, vendar ni več mesta za nespametne izgrede; drugi so kratkoma pozabili na vse, kar je še malo trenotkov prej vrvelo v njihovih glavah, in so odšli s procesijo.

Sam samotni stal je pred samostanskimi vratmi mojster Bartolomeo — vojvoda brez vojne! Napoleon brez vojakov!

Sedaj se mu pa še tihotapno približa njegov največji „sovražnik“, padro Augustino, katerega je danes hotel temeljito naučiti „kozjih molitvic.“

O. Avguštin je hitro, ko je zvedel, za kaj se gre, prihitel doli na ulico.

Skenil je, če je že treba kako zasramovanje pretrpeti od tega neskončno dobrega in vernega ljudstva, da to on vse na-se vzame, da bode samostanu mir obvarovan.

Kakor smo videli, je spreved k bolniku odpihnil vsi „revolucijo.“

Prijazno je prijel sedaj redovnik strogega mojstra za roko, katero mu stiska in menca ter ljubeznjivo v njega govori.

Bartolomeo pa se niti ne gane in strašno srpo gleda v tla . . . Semtertje le je slišati izbruh njegove jeze:

Ali Mater! božji pustite njeno čast . . .

Kossuth in Appony na čelu vlade, in če se prepad med Jugoslovani še poveča.

Gospodarski oziri.

Visoka zbornica! Preidem na gospodarsko polje in izjavim, da nam zastopnikom Spodnje Štajerske gospodarski oziri naravnost narekujejo, da glasujemo za ohranitev gospodarske zveze med Avstrijo in Ogrsko. Najprej moram zavrniti očitjanje, kakor da bi bili mi za časa volilnega boja izdali parolo: Proč z nagodbo! Proč od Ogrske! Dokler nagodbe nismo poznali, tega iz agrarnega stališča nismo mogli storiti, pač pa smo zastopali odkrito stališče, da bomo pobijali vsako nagodbo, ki ne bode ustrezala zahtevam naših volilcev v gospodarskem oziru. (Tako je!)

Visoka zbornica! Jaz ne smatram nagodbe za računsko nalogo, ampak mislim, da je treba vzeti nagodbo v celoti in potem presoditi, ali nam je nagodba kvarna ali koristna. (Pritrjevanje.)

Zoper nagodbo se navaja dejstvo, da je naša trgovska bilanca pasivna, toda podatki statističnega urada n. pr. za oktober 1907, trdijo, da je znašal izvoz iz Ogrske v Avstrijo 93.6 milijonov K, uvoz na Ogrsko pa 104.5 milijonov K. Za dobo od januarja do oktobra 1907 pa je uvoz iz Ogrske znašal 862 milijonov K, vrednost uvoza na Ogrsko pa 1013.6 milijonov K. Ta provizorična trgovska bilanca kaže torej za Avstrijo boljše 151.6 milijonov K proti 102.6 mil. K l. 1906 v isti dobi. Naša trgovska bilanca se torej vedno boljša.

Žito in moka.

Iz Ogrskega se uvaža največ žita in moka. Mi zastopniki kmečkega stanu pa nimamo nikakega uzroka upirati se uvozu žita in moka, kakor veleposestniki v Sudetskih deželah, ker stojimo na samo ob sebi umevnem stališču, da se mora žito in moka kot glavna hrana našega ljudstva dobiti ceno. Ne vem, čemu bi se morali braniti moka in žita ravno iz Ogrskega, če bi pa potem morali oboje dobivati z večjimi prevoznimi stroški iz Rumunije, Rusije ali celo Amerike. (Pritrjevanje.)

Promet s prašiči.

Kot zastopnik volilnega okraja, ki se peča v prvi vrsti z živinorejo, zlasti svinjerejo, posnemam iz statističnih podatkov o medsebojnem prometu, da

In zopet vdari mojster krepko z ного ob tla:

Ce vi sami to verujete, zakaj pa potem zoper nastopate in govorite? Ali je to pošteno, ljudi tako za nos voditi?

Vnovič trudi se dobri padro trdoglavnežu dokazati, da nauk o brezmadežnem spočetju je sicer stara verska resnica, ali kot dogma se ni razglašena, ter da se ravno za to tako pogostoma in na tak način razpravlja o tem predmetu, da bi bil Rim vendar enkrat primoran, razglasiti to resnico kot dogma!

Ali sedaj še le je padro Augustino slabo naletel. Bartolomeo začne celo že zopet vihteti svoj kratki meč, dela pest in rohani:

In zakaj Rim vendar enkrat tega ne slori?

Slednjič sta se vendar pobotala „nasprotnika“, mirno prijateljsko si podasta roke v slovo.

Dolgo časa počiva tenka koščena desnica meniha v grčavi orjaški pesti, ki je vajena lomiti trdo železo.

Ave Maria purissima!

Ave, sin pecados concebida!

prihajalo je slednjič in prepričevalno. iz ust obeh, meniha in mečarja.

Molče odkorakal je v gosti temi mojster Bartolomeo. Končan je boj, katerega si je podstopil izbojevati za Njeno čast!

Ali naj ga imenujemo zmagovalca? Ali premaganega? Teško razsoditi!

Izrecno pristavlja še Bartolomejev životopisec, da se je mojster od tistega usodepolnega večera odvadil vsemu svojemu pridušanju — por dios! — in vsemu preklinjanju — Karamba!

Zares, kaj boljšega ni mogel storiti za Njeno čast!

smo l. 1885. uvažali 574.156 komadov prašičev; ta uvoz se je do l. 1894. dvignil do najvišje številke 966.151. Od l. 1894 naprej pa uvoz prašičev vedno pada in je l. 1904. znašal le 371.701, l. 1905. 410.183, l. 1906. 427.745, tako da je uvoz prašičev iz Ogrskega sam ob sebi omejen približno na 400.000 komadov letno.

Čim bolj se razvija naša svinjereja, tem bolj pada uvoz iz Ogrskega, in l. 1917., ko se imamo ločiti, se mora naša svinjereja tako razviti, da lahko pokrije potrebščine našega trga popolnoma. Tega pa danes ne more storiti, kar je po strokovnjakih dokazano.

Znatno raste le uvoz goveje živine iz Ogrskega, dokaz tega, da raste konzum pri nas in da se je do sedaj pri nas premalo storilo za izboljšanje reje goveje živine. Mislim pa, da je še vedno boljše zalagati naš trg z ogrsko živino kot da bi morali uvažati živino, morda celo okuženo, iz Srbije, Rumunije in Rusije ali pa celo meso iz južne Amerike in Avstralije. (Pritrjevanje.)

Ker naša živinoreja ne more pokriti, in še dolgo časa ne bo mogla pokriti zahtev našega trga, zato moramo uvažati naravno iz trga, ki je nam najbližji, in to je ogrski. Ako se izvrši to, kar nam je poljedelski minister obljubil, se bo do l. 1917. reja goveje živine pri nas tako povzdignila, da se bomo lahko odrekli ogrski živini. (Pritrjevanje.)

Določbe v novi pogodbi so take, da bode uvoz prašičev iz Ogrskega skoro prenehal, če se določbe par. 4 k členu XX. strogo izvršujejo. Te določbe se tičejo svinjske kuge. In kot zastopnik volilnega okraja, kjer se zlasti ob meji skoro izključno pečajo s svinjerejo, trdim, da je za kmeta svinjska kuga to, kar za človeštvo najhujša epidemija. Saj je dokazano, da so naši svinjereji vsled svinjske kuge, zanešene k nam seveda iz tujine, deloma tudi iz Ogrskega in Hrvaškega, trpeli škode okoli 400 milijonov kron. (Čujte!)

Ne čudim se ti številki, ker poznam občine, ki so prišle vsled te kuge na rob propada. Občina Kapela n. pr. je že 2 leti zaprtja radi svinjske kuge, prebivalstvo je tako ubožalo, da komaj plačuje davke. Zahteval sem izločitev posameznih vasi, ki niso okužene, a v poljedelskem ministertvu se mi je odgovorilo, da tega ne morejo storiti vsled odpora ogrske vlade, ki zahteva, da se določene določbe v našem zakonu kolikor mogoče strogo razlagajo. Naša vlada je sedaj dosegla, da je tudi Ogrska morala sprejeti zelo ostre določbe, ki bodo izdatno omejile uvoz prašičev iz Ogrske in Hrvaške.

Samo nekaj pogršam v pogodbi. V poročilu nagodbenege odseka sem dobil o tem le kratek odstavek: Tiče se namreč tihotapstva, katero pri nas tam, kjer je meja odprta, bujno evete. Ljudstvo je premalo poučeno, kako zelo s tem škodi samemu sebi, ker zanaša kugo med lastno živino. Pri nas n. pr. od Dobove na železnici potem pa 17 km ob meji do Zgornje Sušice nimamo nobene orožniške postaje. (Čujte!)

Orožniška postaja iz Kapel se je celo prestavila v Dobovo, tako da je cela meja nezastražena. Treba bo v tem oziru kaj ukreniti čim preje, če hočemo uživati sadove nagodbe.

Z zadovoljstvom vzamemo na znanje obljubo vlade, da bo pomnožila število veterinarne delegatov (živozdravnih odposlancev) za Ogrsko in Hrvaško. Sedaj imamo samo enega (Čujte!); drugi je bil lani prestavljen iz Zagreba v Ljubljano. En sam pa gotovo ne more nadzorovati vse Ogrske in Hrvaške. To število se mora znatno povečati.

Pozdravljam tudi določila člena XX. v pogodbi, kajti po tem členu ima naša vlada v rokah možnost, nastopiti strogo proti Ogrski, če bi se Ogrska ne držala dogovora radi uvoza, strogega vinskega zakona, preosnove borze itd. Vlada bo imela namreč pravico, uvoz prepovedati iz vseh krajev, kjer so živinske bolezni, sicer ne samo iz dotičnih občin, ampak tudi iz sosednjih, celo iz celih okrajev s površino, mogoče do 4000 kvad. km.

Strogo bomo na to pazili, da se člen XX res izvršuje, ako se kje na Ogrskem pokaže taka bolezen, in mislim, da bo dovolj prilike za to (Splošna veselost.)

Roblek izdal zeleno kmečko zastavo.

Omeniti moram nekega sramotnega dogodka, sramotnega za našo agrarno zvezo v državnem zboru, namreč da so nekateri poslanci, ki sede tukaj v agrarni zvezi, izdali pri glasovanju o nujnem predlogu Schrammel in Renner zeleno kmečko zastavo, o kateri je govoril poljedelski minister.

Rad priznam, da je tudi v tem predlogu dobro zrno. Toda noben pravi kmečki zastopnik ne bo glasoval za take predloge en bloc (v skupnosti), v katerih se zahteva odprtje mej proti Srbiji in celo proti okuženi Rusiji in Rumuniji, v katerih se zahteva naprava klavnice na teh mejah in uvoz mesa iz Južne Amerike in celo Avstralije. Socialdemokratje zahtevajo ob času, ko je cena naše živine že itak padla za 30%, in ko se že tako utihotaplja živina iz Srbije.

Če so dotični poslanci — eden od njih je tudi iz Spodnje Štajerske — hoteli glasovati za posamezne dele teh predlogov bi bili morali zahtevati ločeno glasovanje. Posledica tega glasovanja posameznih kmečkih odposlancev se vidi že v tem, da

vlada hoče v pogajanjih radi trgovske pogodbe s Srbijo isti dovoliti uvoz klavne živine do 250.000 stotov in na srbski meji napraviti klavnice. Proti temu napadu naj kmečki stan ugovarja najslavesnejše: (Tako je! Bravo!) Odgovornost naj nosijo dotični poslanci, ki so izdali našo zeleno zastavo in iz strahu pred socialdemokrati glasovali za njih predloge. Ljudstvo jih bo sodilo. (Pritrjevanje.)

Sladkor.

Glede surtakse na sladkor omenim, da je uspeh Ogrske v tem oziru posledica bruseljske konvencije, ko se je Ogrski dovolila državnopravna koncesija, da sta ogrski in avstrijski zastopnik podpisala konvencijo. Zato obsojamo vse državnopravne koncesije v nagodbi, ki so morda na prvi pogled malenkostne, v resnici jih pa bodo izkoriščali.

Omeniti moram še nekaj, kar doslej v nagodbeni debati ni bilo omenjeno. Po nagodbi se surtaksa plačuje še le od 1. januarja 1908 naprej, ne pa za nazaj. Toda v zasebnem prometu na naši štajerski meji so hrvaški odjemalci surtakso že plačevali zadnja leta, in ona je v rokah naših trgovcev ter na finančnih uradih predpisana.

Jaz smatram to za zasebnopravno vprašanje, kako dobe hrvaški in ogrski odjemalci to surtakso vrnjeno, a mislim, da se noben pošten trgovec ne bi hotel obogatiti brez naslova. Ni pa njegova stvar, iskati po Hrvaškem in Ogrskem dotičnega konsumenta, kateremu je svoj čas prodal sladkor. Zato bi bilo potrebno, da se ta določba nagodbe primerno razglasi.

Vino.

Glede vina omenim, da mi po statističnih podatkih vina vedno manj uvažamo ter vedno več izvažamo, da postaja torej razmerje za nas vedno boljše, zlasti pa se je isto zboljšalo po 1. decembru 1907, ko je stopil v veljavo vinski zakon proti ponarejanju vina. Toda ta zakon bo imel za nas veljavo le tedaj, če se prepreči uvoz ponarejenega vina iz Ogrske in Hrvaške. Ogrska je v nagodbi obljubila, da upelje tudi za Ogrsko in Hrvaško tak strog zakon. Če se to stori, bo to zelo blagodejno uplivalo na cene našega vina. Čudim se le stališču nekega poslanca iz Spodnje Štajerske (klici: Ploj!), ki je še pred nekaj meseci zahteval od vlade, naj se na meji ne napravlja velikih klet, v katerih bi se delalo vino kakor v Kani Galileji in potem prevažalo k nam čez mejo, sedaj pa je postal gospod kolega naenkrat nasprotnega mnenja in glasuje zoper nagodbo.

Les.

Velikega pomena za naše lesotrčce je pa, da se ohrani izvoz lesa iz Spodnje Štajerske, zlasti iz Savinjske doline, na Balkan skozi Hrvaško. Visoki zbornici je morebiti neznan, da je šlo l. 1905 51% avstrijskega izvoza lesa iz Štajerske, Koroške in Kranjske, kakor sem se prepričal iz Kompara za l. 1908. Iz Štajerskega, Koroškega in Kranjskega se izvažajo 1.206.653 meterskih stotov mehkega lesa, žaganega in obsekanege. Največji del tega izvoza v vrednosti 6.5 milijonov kron pade gotovo na Savinjsko dolino. Štajerska, Koroška in Kranjska izvažajo celo več kakor Galicija in Bukovina, ki izvažata samo 44% našega izvoza.

Po krivdi skupne vlade je pred nekaj leti že konkurenca Bosne in Hercegovine zadela občutno naše lesotrčce. Če se pa celi ogrski in hrvaški trg ter prevoz po Savi in Dravi zapre našim lesotrčcem — in to bi bila posledica carinskega boja — bi bili občutno prizadeti naši lesotrčci in naše vodne žage, katerih je bilo l. 1905 nič manj kot 11.175. Seveda se les lahko proda vedno, toda naši lesotrčci bi si morali iskati trg drugodi, morebiti v Italiji, stroški za prevoz bi se znatno zvišali, ker plovljenje po Savi in Dravi ne stane skoro nič, cena lesu bi pa še bolj padla (Res je!)

Že sedaj je pot v Srbijo našemu lesu otežkočen, ker nimamo trgovske pogodbe s Srbijo. Če se pa odtégne našim lesotrčcem še ogrski in hrvaški trg, potem utegne nastopiti zanje katastrofa. Značilno je, da lesotrčci sami dobro uvidijo korist nagodbe z Ogrsko in so mi na nekem shodu na Rečici pri Mozirju izjavili, da se mora nagodba skleniti že zaradi njihovega lesa. (Čujte! Čujte! Živahno odobravanje.)

Pivo.

Preidem k pivu. Naš izvoz piva na Ogrsko je znašal l. 1906 vrednost 3.620.656 K v sodčih, in 592.046 K v steklenicah. Ogrska pa je uvažala k nam piva samo za 297.432 K v sodčih in za 121.896 K v steklenicah.

Avstrija zalaga torej Ogrsko s pivom. Vendar se tudi ogrska industrija piva zelo hitro razvija. V slučaju gospodarske ločitve bi gotovo delala Ogrska z mrzlično hitrostjo na to, da postane njen trg tudi v tem oziru od Avstrije neodvisen. (Pritrjevanje.)

Razume se, da bi naša industrija piva težko dobila drug trg za svoje pivo v tujih državah, ker zalagajo druge države s pivom svoj trg same. (Res je!)

Radi tega bi se moralo znižati izdelovanje piva v Avstriji, kar bi seveda uplivalo tudi

na ceno hmelja, ki je v zadnjem volilnem boju pri nas na Štajerskem igral tako čudno ulogo.

Kamen modrih.

Ob ti priliki sem prisiljen odgovoriti na izjavo nekega tovariša iz Spodnje Štajerske, ki je trdil v nekem listu brez vsakega dokaza, da je nagodba največja nesreča za naše kmetijstvo. Dotični tovariš je našel s tem kamen modrih, a svoje iznajdbe še ni razodel, če tudi je imel priliko v agrarni zvezi, ko se je glasovalo o nagodbi.

V ti zbornici sedi mnogo mož, ki imajo toplo srce za naše kmetijstvo, in mnogo strokovnjakov, ki so tudi kritizirali razne točke nagodbe, saj popolnega ni nič, in pri vsaki pogodbi morata pogodnika drug drugemu nekaj popustiti. Vsi zastopniki kmečkega stanu (izjeme so bele vrane) so pa edini v tem, da je nagodba potrebna, da je nagodba naravnost velikega pomena za naše kmetijstvo.

Kocka še ni padla; glasovalo se bo še le čez nekaj dni. Upam, da do takrat dotični poslanec izda svojo skrivnost in pove razloge, zakaj je nagodba nesreča za kmetijstvo. Če tega ne stori, potem je zapisal te besede samo iz agitatoričnih namenov, kar moramo v tako važni stvari najstrožje obsojati. (Pritrjevanje. Medklici: Kdo je to? Klici: Roblek! Veselost.)

Našemu kmetu se hoče natveziti, da se bode l. 1908 meja proti Ogrski zaprla, če ne pride do nagodbe. To je očitna neresnica. Kajti do nagodbe pride, če ne v parlamentu, pa po par. 14, in potem ostane dosedanje stanje, ki je mnogo slabše, kakor sedanja nagodba. (Res je!)

Sploh pa naj trgovske pogodbe z Italijo, Nemčijo, Belgijo, Švico in Rusijo, ki potečejo še le leta 1917, ovirajo, da bi pred l. 1917 naredili carinsko mejo proti Ogrski. Kajti te države niso sklenile pogodbe z Avstrijo posebej in Ogrsko posebej, ampak v teh pogodbah tvori Avstrija z Ogrsko eno carinsko ozemlje. Te države pa ne bodo dopustile, da bi se morala od njih blaga plačati še enkrat carina pri prevozu iz Avstrije na Ogrsko, in da bi se postavke, določene v teh trgovskih pogodbah, zvišale še za carino med Avstrijo in Ogrsko. (Tako je! Živahno odobravanje.)

Državni zbor.

Vse je napeto čakalo, kako bo zbornica glasovala o nujnosti nagodbe. Za to glasovanje je namreč treba dvetretjinske večine vseh navzočih poslancev, da je nujnost sprejeta. Toda ko je voditelj socialdemokratov izjavil, da bodo tudi socialdemokrati za nujnost, je s to izjavo kocka padla, bilo je odločeno, da se nujnost sprejme. Proti nujnosti nagodbe so glasovali le Hrvat, liberalna Slovenca Roblek in Ježovnik, češki pravaši in nekaj Nemcev. Cela ostala zbornica je glasovala za nujnost. Veselost je vzbujalo, v kakih strahih se je nahajal junak Roblek. Dr. Ploj sploh ni prišel h glasovanju in naenkrat je izginil tudi Ježovnik. Roblek je nemirno gledal naokoli, kje je ljubi tovariš, in pošiljali so tovariša za tovarišem, da najde Ježovnika. Ravno pokliče zapisnikar Ježovnika in v tem trenutku vstopi begunec v zbornico. Tovariši kriče nad njim, naj glasuje proti, in Ježovnik je v potu svojega obraza izpolnil njihovo željo. Roblek je pa zopet mirno čakal, da je tudi njega pozval zapisnikar. Dr. Ploja ni bilo od nikoder.

Pri nadaljni razpravi o nagodbi je prvokrat nastopil dr. Benkovič. Govoril je najprej slovenski med splošno pozornostjo Slovencev, Hrvatov in Čehov. Ko je začel nemški govoriti, prihajali so tudi Nemci ter poslušali govornika, ki je govoril z veliko živahnostjo. Ko je omenjal uradništvo na Sp. Štajerskem, prišlo je med njim in vsenemškim Malikom do hrupnega nastopa. Govorniku so ob koncu njegovega govora živahno pritrdjevali. Prvi nastop dr. Benkovičev je bil zelo srečen in mu je pridobil ugled v zbornici.

Kako živo je zadel dr. Benkovič Nemce, dokaz temu je, da sta ga ob koncu razprave popravljal dva nemška poslanca, namreč Markhl in Malik. Utajiti sta hotela vse, kar je dr. Benkovič razkril o nemškem uradništvu. Dr. Benkovič jima je takoj odvrnil in jima ni ostal ničesar dolžen. Ker je Markl tudi dr. Benkoviča hotel žaliti, češ, da ima maslo na glavi, ker se ni hotel dvobojevati z dr. Sernecem, je stopil dr. Benkovič v čitalnici k Marklu in mu zapretil, da si bo zabranil s silo take osebne napade. Vsled tega je poslal Markl Benkoviču priče, toda cela stvar se je končala mirnim potom.

V ponedeljek dne 16. dec. je bilo glasovanje o prvem delu nagodbe v drugem čitanju. Roblek in Ježovnik sta — manjkala. „Domovina“ pa piše, da je nagodba največja gospodarska nesreča, toda kadar je treba to nagodbo vreči, jih ni v zbornici. Prava zastopnika! V torek se je glasovalo o prinosu naše države k skupnim izdatkom (kvota) in o železnicah. Oboje je bilo sprejeto. V razpravi o železnicah sta govorila dr. Sušteršič in Jaklič. Isti dan so bili vsi predlogi o nagodbi sprejeti tudi v tretjem čitanju. S tem je nagodba rešena. Naši po-